

Hệ thống kiến thức bài Sóng – Xuân Quỳnh

Sóng tự bộc bạch những thuộc tính, phẩm chất, trạng thái thật phong phú, đa dạng, phức tạp, khác thường của mình; thậm chí là trái ngược, đối lập nhau

Khổ 1: -Sóng được thể hiện trong những trạng thái thật trái ngược: Dữ dội/Dịu êm – Ôn ào/lặng lẽ. Đây là những biểu hiện thường thấy của những con sóng ngoài biển khơi: lúc biển động phong ba, sóng dữ dội ồn ào; khi trời yên bể lặng, sóng dịu êm, lặng lẽ. Những đối cực ấy nhiều khi thật rõ ràng, có thể dự báo trước nhưng nhiều lúc cũng khó đoán, thất thường và hết sức bất ngờ.

-Tiếp đó, sóng hiện lên thật mạnh mẽ trong hành động vượt thoát khỏi giới hạn chật hẹp và thiếu sự đồng cảm (sông không hiểu nỗi mình) để đến với biển cả bao la, đến với môi trường đích thực của nó

Mượn hình tượng sóng, người phụ nữ đang yêu trong bài thơ đang tự nhận thức về những biến động trong lòng mình, đang chân thành bộc bạch mà không hề giấu giếm những trạng thái tâm lí, tình cảm vừa phong phú vừa phức tạp của một tâm hồn đang khát khao yêu đương: lúc giận dữ, hờn ghen, khi dịu hiền sâu lắng. Tính khí của người con gái trong tình yêu là vậy, nó vốn mang trong mình nhiều đối cực, mâu thuẫn nhưng đó là những mâu thuẫn trong thống nhất bởi tất cả đều là những biểu hiện khác nhau của một trái tim chân thành mãnh liệt.

khi gió to bão lớn thì sóng có thể cồn lên ồn ào, dữ dội, có thể xô lật thuyền. Nhưng khi trời yên gió lặng, thì biển sóng lại lặng lẽ, dịu êm. Đó cũng là những trạng

thái không bao giờ yên định của tâm hồn người phụ nữ đang yêu: dữ dội đây, rồi lại dịu êm đây:

“Những đêm trăng hiền từ

Biển như cô gái nhỏ

Thăm thì gửi tâm tư

Quanh mạn thuyền sóng vỗ

Cũng có khi vô cớ

Biển ào ạt xô thuyền

Vì tình yêu muôn thuở

Có bao giờ đứng yên”

(Xuân Quỳnh)

Con sóng là sự vĩnh hằng của biển khơi (xưa cũng vậy và nay cũng vậy), còn tình yêu luôn là sự khát khao bồi hồi của tuổi trẻ.

Cơ bản	Mở rộng
Khổ 2: – Đứng trước biển, Xuân Quỳnh cảm nhận rõ nét cái vĩnh hằng bất diệt của sóng: <i>Ôi con sóng ngày xưa – Và ngày sau vẫn thế.</i> Hàng ngàn, hàng triệu năm qua, những con sóng ngoài biển khơi vẫn cất lên những bài ca bất tử. Nó vẫn là nó, vẫn ru mãi ngàn năm như bản tình ca của biển. Từ ngàn xưa khi chưa có mình, sóng đã xôn xao, cồn cào như thế; ngàn năm sau khi ta tan biến vào hư vô, sóng vẫn vỗ về rạo rực thế kia. Cũng như sóng, khát vọng tình yêu mãi mãi là một khao khát cháy bỏng, bồi hồi trong trái tim con người nhất là tuổi trẻ. Bao nhiêu thế kỉ đã qua, con người đã đến với tình yêu, đã sống mà không thể thiếu tình yêu và sẽ còn yêu chừng nào còn tồn tại. Sóng vĩnh hằng giữa vũ trụ, giữa vô thủy vô chung của thời gian và khát vọng tình yêu là giá trị bất diệt trong trái tim con người. Từ trải nghiệm của bản thân, Xuân Quỳnh khẳng định một chân lí: Khát vọng tình yêu là vĩnh viễn. Nó không chỉ thường trực trong tâm hồn con người, đặc biệt là tuổi trẻ, mà còn khiến người ta trẻ lại, tái sinh như con sóng biển ào lên rồi lại tan ra hòa nhập vào biển cả mãi mãi.	Puskin cũng từng xao xuyến khi đứng trước biển: <i>Sóng rì rầm ngoài bãi cát xa xôi</i> <i>Cùng những cánh hải âu trở về trên bến</i> <i>Mà hiểu lòng anh thán ngày xao xuyến</i> <i>Nhớ theo em dào dạt trong lòng</i> Xuân Diệu ông hoàng của thơ tình cũng lấy sóng là biểu tượng cho một tình yêu đam mê và mãnh liệt của người đàn ông: <i>Anh xin làm sóng biếc</i> <i>Hôn mãi cát vàng em</i> <i>Hôn khế thật êm</i> <i>Hôn êm đềm mãi mãi</i> <i>Đã hôn rồi hôn lại</i> <i>Cho đến mãi muôn đời</i> <i>Đến tan cả đất trời</i> <i>Anh mới thôi dào dạt</i> Nhà thơ Xuân Diệu cũng đã khái quát cái quy luật ấy:

	<i>“Hãy để cho trẻ con nói cái ngon của kẹo</i> <i>Hãy để tuổi trẻ nói hộ tình yêu”</i>
--	---

Tình yêu là một tình cảm lớn lao, thiêng liêng được phát triển theo quy luật chung của đời sống xã hội và quy luật riêng của mỗi tình yêu. Không dễ cắt nghĩa, luôn là những thắc mắc “ Khi nào ta yêu nhau” và rất khó xác định, không theo một quy luật chung nhất

Cơ bản	Mở rộng
Khổ 3, 4: – Xuân Quỳnh đã mượn sóng để cắt nghĩa tình yêu nhưng chị cũng chỉ có thể lí giải: Sóng bắt đầu từ gió. Còn gió bắt đầu từ đâu? Thì Xuân Quỳnh không tự trả lời được. Chị chỉ còn biết thú nhận sự bất lực của mình một cách dễ thương như một cái lắc đầu rất đáng yêu: Em cũng không biết nữa – khi nào ta yêu nhau. Tuy nhiên, chính trong cái thất bại của Xuân Quỳnh khi truy nguyên nguồn gốc bản chất đích thực của tình yêu, người ta lại thấy một định nghĩa rất riêng của chị, một định nghĩa rất Xuân Quỳnh. Với Xuân Quỳnh, tình yêu cũng giống như sóng biển, gió trời làm sao mà hiểu hết được. Nó rộng lớn, thăm sâu như thiên nhiên và cũng khó hiểu bất ngờ như thiên nhiên. – Tình yêu là một trạng thái tâm lí rất đặc biệt trong đời sống tình cảm của con người. Trong tình yêu cũng có lí trí nhưng chủ yếu nó là thế giới của những tình cảm, cảm xúc phong phú phức tạp mà nhiều khi một trí tuệ tinh táo không thể nào cắt nghĩa được. Ở đây, Trái tim có những quy luật riêng mà lí trí không thể hiểu nổi (Pascal). Nếu có thể hiểu nổi và hiểu hết, có lẽ sẽ chẳng còn tình yêu. Bởi như ai đó đã	– Đúng là không thể lí giải được tình yêu. Chẳng phải nhân loại đã tốn quá nhiều giấy mực để định nghĩa về nó mà tới nay vẫn chưa thể khiến ai hài lòng. Nhà thơ Tago Ấn Độ đã từng chiêm nghiệm: <i>Nhưng em ơi trái tim anh lại là tình yêu</i> <i>Nào ai biết chiều sâu và bến bờ của nó</i> <i>Em là nữ hoàng của vương quốc đó</i> <i>Nhưng có bao giờ em biết trọn nó đâu</i> Đến như ông hoàng của thơ tình – Xuân Diệu cũng phải thốt lên: Làm sao cắt nghĩa được tình yêu? Thì chúng ta mới càng thấy tình yêu vẫn

nói: khi người ta biết rõ mình yêu vì cái gì thì đó cũng là lúc tình yêu ra đi. Chính vì thế, một thoáng ngập ngừng, một chút mơ hồ, băn khoăn không thể tường giải của Xuân Quỳnh: em cũng không biết nữa – khi nào ta yêu nhau mới là tiếng lòng chân thật của một trái tim yêu đích thực. Nó là cái bối rối rất nữ tính và đáng yêu của một tấn chân tình không ham phân tích rạch ròi dấu đòi hỏi nhận thức mãnh liệt.	còn là bí ẩn đầy sức mời gọi. Nhà thơ Nguyễn Đình Thư, một thi sĩ của dòng thơ ca lãng mạn 30 – 45 cũng đã có ý thơ tương tự: <i>“Huống hồ yêu tự khi nào</i> <i>Hôm qua lòng thấy ngọt ngào mới hay”</i> Và nữ thi sĩ Đoàn Lê cũng viết về ý thơ này: <i>“Tình yêu như hương nhẹ</i> <i>Đến lúc nào không hay</i> <i>Hoa tình yêu chợt nở</i> <i>Hương tình yêu say say”</i>
---	--

Nỗi nhớ thương được thể hiện qua âm thanh tiếng sóng vỗ suốt ngày đêm, thao thức không ngủ được. Đó là nỗi nhớ thường trực trong tình yêu.

Cơ bản	Mở rộng
Khổ 5: – Nỗi nhớ trong tình yêu của Xuân Quỳnh không phải là một nỗi nhớ thoáng qua, nhẹ nhàng mà là một nỗi nhớ mãnh liệt. Nỗi nhớ ấy bao trùm cả không gian (Con sóng dưới lòng sâu – Con sóng trên mặt nước), thời gian (Ôi con sóng nhớ bờ – ngày đêm không ngủ được) xâm chiếm tâm hồn con người cả trong cõi vô thức, tiềm thức lẫn ý thức, cả khi tỉnh lẫn khi mơ (lòng em nhớ đến anh – Cả trong mơ còn thức). Đúng là một nỗi nhớ cồn cào, da diết, không thể nào yên, không thể nào nguôi, nó cuộn cuộn, dạt dào như những con sóng	Trong Chinh phụ ngâm nỗi nhớ của người chinh phụ được đo bằng khoảng cách vô biên: <i>Nhớ chàng thăm thẳm đường lên bằng trời</i> Người thiếu phụ trong thơ Đường khắc khoải:

biển triền miên vô hồi vô hạn. Phải chăng những rung cảm mãnh liệt của một trái tim yêu đã buộc lời thơ phải dài thêm ra (khổ thơ đôi hai câu) để diễn tả cho thỏa cái ngút ngàn của nỗi nhớ và nhịp thơ – hơn bao giờ hết – phải là nhịp sóng, nhịp lòng dào dạt, náo nức của một trái tim đang khao khát yêu đương?

– Trong 4 câu thơ, hình ảnh sóng lặp lại ba lần như một điệp khúc của bản tình ca với những giai điệu da diết, như một ám ảnh thường trực về tình yêu và nỗi nhớ. Ba câu thơ gắn liền với hình ảnh sóng giống như những đợt sóng gối lên nhau, hồi hải vươt tới bờ. Đó cũng là một ẩn dụ nghệ thuật về những đợt sóng lòng đang dâng trào trong tâm hồn người phụ nữ đang yêu. Tuy nhiên điều thú vị là ở chỗ đã là sóng thì bao giờ cũng thức. Sóng không ngủ. Bởi sóng ngủ thì sóng cũng không tồn tại. Vì lý do này mà người ta đã thấy sóng là nhịp đập của biển là trái tim của biển là sự sống của biển. Đối với Xuân Quỳnh chỉ vì sóng nhớ bờ da diết mà sóng không ngủ được. Từ đó thi sĩ liên tưởng đến trái tim người phụ nữ khi yêu. Và thật bất ngờ, thi sĩ khám phá ra chính mình:

Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức

Mỗi con người đều sống trong 2 trạng thái: mơ và thức còn nỗi nhớ anh đã xóa nhòa mọi khoảng cách, mọi giới hạn. Nỗi nhớ thao thức trong tâm hồn vượt qua mọi trạng thái. Nỗi nhớ đi từ miền ý thức đến miền vô thức. Nỗi nhớ đã trở thành nhịp sống tình yêu trọn vẹn trong tâm hồn người phụ nữ, nó triền miên da diết như hơi thở. Có thể thấy nhân vật trữ tình của bài thơ đã vừa soi mình vào sóng vừa tự tách ra (em) để cảm nhận hết những cung bậc tình cảm, cảm xúc của tình yêu.

Nhớ chàng như mảnh trăng đầy

*Đêm đêm vàng sáng hao
gầy đêm đêm*

Có nỗi nhớ còn cào trong
thơ Xuân Diệu:

*Anh nhớ tiếng, anh nhớ
hình, anh nhớ ảnh/ Anh nhớ
em, anh nhớ lắm em ơi*

Nguyễn Bính, một thi

sĩ nổi tiếng đa tình cũng đã
từng viết:

*“Nắng mưa là bệnh của
trời*

*Tương tư là bệnh của tôi
yêu nắng”*

Và Xuân Diệu, “người
uống ái tình đập cả môi”,
cũng đã viết

“Uống xong lại khát là tình

*Gặp rồi lại nhớ là mình với
ta”*

Hay

*“Em nhớ anh không chỉ
trong giấc ngủ*

*Em nhớ anh không chỉ lúc
đạo chơi*

*Em nhớ anh không chỉ khi
trăng tỏ*

*Em nhớ anh không chỉ lúc
mưa rơi*

	<i>Ôi! Cái nhớ sao mà kì diệu</i> <i>Ôi! Cái thương sao khéo</i> <i>mặn mà</i> <i>Có phải lúc xa nhau ta mới</i> <i>hiểu</i> <i>Hết lòng người trong mỗi</i> <i>phút giây qua”</i> (Hoàng Thị Minh Khanh) trong thơ Xuân Quỳnh, thường mang một nỗi nhớ còn cao, khắc khoải như vậy: <i>Những ngày không gặp</i> <i>nhau</i> <i>Biển bạc đầu thương nhớ</i> <i>Những ngày không gặp</i> <i>nhau</i> <i>Lòng thuyền đau rạn vỡ</i>
--	---

Vẻ đẹp hiện đại: Một tâm hồn phụ nữ vị tha, rộng mở, thoát khỏi cái nhỏ bé, chật chội để đến với những chân trời rộng mở và hướng đến điều vĩnh cửu.

Sóng mang trong mình nó khát vọng và sự lớn lao nếu một khi “sóng không hiểu nổi mình”, thì sóng dứt khoát “tìm ra tận bể”, dứt khoát từ giã khuôn khổ chật hẹp để tìm đến chân trời cao rộng của tâm hồn.

Ra tận nơi mênh mông, cao rộng trời nước bao la, nhiều sóng ngầm mà cũng nhiều bão tố của đại dương, con sóng mới thực sự tìm thấy mình, nhận thức được sức mạnh và mọi khát khao của nó. Nhiều khi không tìm được

đường đi, sóng ngậm ngùi, chua chát:

“Làm gì có biển mà đi

Sóng đành chua chát lắm thì cùng sông”

(Lâm Thị Mỹ Dạ)

→ Người phụ nữ khát khao yêu đương đã không còn nhẫn nhục, cam chịu như trước nữa. Nếu Sông không hiểu nỗi mình thì sóng dứt khoát từ bỏ nơi chật hẹp đó để tìm ra tận bể, để đến với cái bao la, khoáng đạt. Khác với người phụ nữ xưa người phụ nữ trong thơ Xuân Quỳnh đã đến với tình yêu một cách đầy tự tin và chủ động. Con người ấy thật minh bạch và quyết liệt trong khát vọng tìm đến một tâm hồn đồng điệu, có thể thấu hiểu, sẽ chia tìm đến một khung trời tình yêu cao cả, bao dung.

Người phụ nữ không bị động mà chủ động tự bạch, tự nhận thức để khao khát dâng hiến:

Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức”

Thành thật và cháy bỏng đến nhường ấy, da diết đến nhường ấy! Dù hơi táo bạo, nhưng sự đắm say của khát vọng tình yêu đã trở thành điểm tựa để thơ Xuân Quỳnh cất cánh. Đoạn thơ trên của Xuân Quỳnh vừa là tiếng nói tha thiết cháy bỏng của trái tim người phụ nữ trong nỗi nhớ vừa được viết với thủ pháp nghệ thuật của bàn tay một thi sĩ tài hoa. Nỗi nhớ được thể hiện bằng hình tượng gián tiếp chưa đủ, nó còn được biểu hiện trực tiếp như trái tim không thể kìm nén nổi, tự thốt thành lời

Dù có phấp phỏng trước cái vô tận của thời gian nhưng vẫn vững tin vào sức mạnh của tình yêu:

– Nhà thơ sử dụng cách nói giả định mang theo những dự cảm về con đường còn nhiều trắc trở của tình yêu, dự cảm của 1 trái tim người phụ nữ đa đoan, đa cảm luôn lo âu khắc khoải về hạnh phúc đời thường. Chọn cách nói ngược Dẫu xuôi về phương Bắc (đáng lẽ phải là ngược về phương Bắc) và Dẫu ngược về phương Nam (đáng lẽ là xuôi về phương Nam), Xuân Quỳnh muốn khẳng định: dù cuộc đời có nghịch lý, trái ngang đến mức nào thì em cũng vẫn chỉ hướng về một “phương” duy nhất – *phương anh*. Người phụ nữ hướng về người yêu mình không chỉ bằng trái tim mà bằng cả cảm xúc và lí trí.

– Xuân Quỳnh đã nhắc đến 1 khái niệm ít khi gắn với tình yêu: phương anh. Đất trời rộng lớn có 4 phương 8 hướng còn tâm hồn người phụ nữ đang yêu chỉ có 1 phương. Đó là phương hướng của một tình yêu chung thủy, không bao giờ đổi thay như 1 sự khẳng định cái bất biến giữa vạn biến. Ta thấy được vẻ đẹp của người phụ nữ vừa hiện

đại vừa truyền thông, mãnh liệt và luôn có nhu cầu bộc lộ nhưng vẫn rất thủy chung son sắt.

– Như chưa thỏa mãn với sự khẳng định ấy, nhà thơ còn nhấn mạnh thêm qua hình ảnh sóng: Con nào chẳng tới bờ – Dù muôn vời cách trở. Sóng khát khao tới bờ như em khao khát có anh. Sóng vượt qua mọi trở ngại để tới bờ như em bước qua mọi khó khăn cách trở để cập bến hạnh phúc. Bắt đầu từ một quy luật của tự nhiên để nói đến 1 quy luật của tình yêu dù chẳng bao giờ hết phong ba bão táp, khổ đau luôn song hành với tình yêu nhưng bên bờ tình yêu con người vẫn là hạnh phúc. Những lo lắng rất nữ tính ấy từng khắc khoải thật nhiều trong Thơ xa:

Em lo âu trước xa tấp đường tình

Trái tim đập những điều không thể nói

Em đâu dám nghĩ là vĩnh viễn

Hôm nay yêu mai có thể xa rồi

Tác phẩm được viết khi Xuân Quỳnh đã trải qua những cay đắng của tình yêu, nếm trải những đổ vỡ vụn mà cuối cùng nhà thơ vẫn vẹn nguyên 1 niềm tin và tình yêu. Niềm tin ấy có cội nguồn từ tình yêu tha thiết với cuộc đời với con người.

Khát vọng tình yêu muôn thuở, khẳng định tình yêu là vô biên, là vĩnh cửu, trường tồn mãi với thời gian. Nó mãnh liệt đến mức muốn được hòa sthaan vào những con sóng giữa biển khơi “ Để ngàn năm còn vỗ”.

-Xuân Quỳnh là người nhạy cảm với sự chảy trôi của thời gian. Ý thức về thời gian trong chị thường đi liền với niềm lo âu và khát khao nắm lấy hạnh phúc trong hiện tại. Tuy lúc này thời gian với Xuân Quỳnh dường như còn ở cả phía trước, cuộc đời còn rộng dài nhưng ý thức về sự hữu hạn của đời người và sự mong manh khó bền chặt của hạnh phúc đã hiện ra thành một thoáng âu lo:

Cuộc đời tuy dài thế

Năm tháng vẫn đi qua

Như biển kia dẫu rộng

Mây vẫn bay về xa

Xuân Quỳnh đã không nói ra một cách trực tiếp những chiêm nghiệm của chị nhưng đằng sau những vần thơ về cái vĩnh hằng trường cửu của thiên nhiên, người ta vẫn nhận ra cái hiện thực đối lập: sự hữu hạn, nhỏ bé của đời người, sự ngắn ngủi, mong

manh sương khói của tình yêu. Quy luật nghiệt ngã ấy của cuộc đời con người đã làm nên rất nhiều câu thơ khắc khoải:

Lòng tôi rộng nhưng lượng trời cứ chật

Không cho dài thời trẻ của nhân gian

...

Còn trời đất nhưng chẳng còn tôi mãi

Nên băng khuâng tôi tiếc cả đất trời

– Những dự cảm, lo âu không đem lại một cách ứng xử tiêu cực, bi quan mà trở thành nguồn gốc của những khát vọng trong tâm hồn Xuân Quỳnh. Khát vọng tình yêu mãnh liệt nhưng cách bày tỏ khát vọng đó lại vô cùng giản dị. Xuân Quỳnh đã chọn cho mình một cách ứng xử tích cực và thật đẹp. Chị không chán nản, tuyệt vọng mà trái lại càng khao khát được sống hết mình trong tình yêu. Chị ước muốn được hóa thân thành trăm con sóng nhỏ để vĩnh viễn hóa tình yêu của mình, để cho nó sống mãi với thời gian, nhịp bước cùng năm tháng.

– Hồ Xuân Hương – bà chúa thơ Nôm người phụ nữ truân chuyên trong tình yêu gửi lòng mình vào sắc thắm của miếng trầu:

Có phải duyên nhau thì thăm lại

Đừng xanh như lá bạc như vôi

Xuân Quỳnh đã nói dài khát vọng về 1 tình yêu nồng nàn thắm đỏ của người phụ nữ xưa. Không chỉ dừng lại ở những giá trị của hôm qua, người phụ nữ của thời hiện đại ấy mong muốn được trọn đời, được vĩnh hằng sống với biển lớn tình yêu, ao ước được sống trọn vẹn bắt tử với tình yêu con người và tình yêu cuộc đời.

Đó cũng là cách để nữ thi sĩ chống lại quy luật khắc nghiệt dành cho cuộc đời của mỗi con người. Nhà thơ muốn tìm đến với tình yêu như là cứu cánh để giải quyết bi kịch giữa khát vọng lớn và cái hữu hạn nhỏ bé của cuộc đời con người. Có lẽ Xuân Quỳnh đã tìm thấy ở biển và sóng những giá trị cao quý của nhân loại nên nhà thơ vẫn muốn được là sóng:

Dẫu vui buồn biển vẫn mênh mông

Vẫn là nơi gặp gỡ triệu dòng sông

(Biển)

Biển của Xuân Diệu dẫu nồng nàn đam mê thì vẫn có ngày thôi dào dạt, còn sóng của Xuân Quỳnh thì ngàn năm vẫn vỗ. Chữ tan ra chưa đủ cường độ sánh với chữ nghiêng nát của Xuân Diệu (Cũng có khi ào ạt, Như nghiêng nát bờ em) nhưng nó thăm thẳm hơn cái thăm thẳm của hai khát vọng nhập làm một – yêu hết mình, dâng hiến hết mình. Con sóng đàn ông Xuân Diệu mang mãnh lực hưởng thụ. Con sóng Xuân Quỳnh giàu nữa tính ở chỗ nó tìm hạnh phúc không phải ở chỗ hưởng thụ mà là dâng hiến. Hạnh phúc được dâng hiến là vẻ đẹp thánh thiện của phụ nữ trong tình yêu.

Đó là khát vọng được bắt đầu từ thái độ sống, thái độ yêu gắn với sự dâng hiến:

Chỉ riêng điều được sống cùng nhau

Niềm sung sướng với em là lớn nhất

Trái tim nhỏ nằm trong lồng ngực

Giây phút nào tìm chẳng đập vì em.

(Tự hát)

=> hành trình của sóng, của tâm hồn người phụ nữ trong hành trình yêu có sự vận động rất nhất quán dù ý thơ có đôi chỗ có vẻ tự do, tản mạn. Đó là cuộc hành trình mà khởi đầu là sự từ bỏ cái chật chội, nhỏ hẹp để tìm đến với một tình yêu bao la, rộng lớn cuối cùng là khát vọng được sống hết mình trong tình yêu, muốn hóa thân vĩnh viễn thành tình yêu muôn thuở. Mở đầu sóng còn khoảng cách với người; giữa bài – con sóng là có để suy tư, song song với người; cuối bài – người tan vào sóng nhập vào sóng đẩy lên đến cao trào.

Trước sau, Xuân Quỳnh vẫn là nhà thơ của những khát vọng tình yêu và hạnh phúc cao đẹp, đáng trân trọng.

Với bài thơ Sóng Xuân Quỳnh vừa là tình nhân vừa là thi sĩ của tình yêu. Mocket nói rất hay rằng: Con bướm phải mất 180 triệu năm mới cất cánh bay lên được, con người cũng phải mất bằng ấy năm mới hết khóc cười và biết chết cho tình yêu. Tình yêu đã trở thành một giá trị văn hóa lớn. Xuân Quỳnh đã trình diễn một giá trị văn hóa như thế, một giá trị đã được chọn lọc qua tâm hồn người phụ nữ Việt Nam đôn hậu. Ở Xuân Quỳnh tình yêu không bao giờ chỉ đơn thuần là tình yêu nó còn tượng trưng cho cái đẹp, cái tốt, cái cao quý của con người tượng trưng cho niềm khao khát được tự hoàn thiện mình.